لزوم تطبیق حقیقت ملکوتی لیلة القدر با تقویم کره

(7:17)

شاگرد۲: تکوینی همیشه ثابت است که ما پیشفرض میگیریم که نزول ملائکه که یک امر تکوینی است باید یک وقت معیّن داشته باشد؟ ای مثلاً همین حال توسل و التجائی که در لیالی قدر اتفاق میافتد، سبب نزول ملائکه بشود؟ ای حجت خداوند توسل میکند و ملائکه هم نزول میکنند؟

استاد: این فرمایش مطلب مهمی است. تا مبادی آن خوب صاف نشود، مشخص نمیشود. مطالب مهمی است که باید بحث شود. ولی معمولاً وقتی ذهن به فرمایشات شما مراجعه میکند، از بحث خارجی هَوَی آن، یک حالت اقناع کنندگیِ کاذب دارد. راجع به لیلة القدر از فرمایشات اساتید بزرگی مانند مرحوم آقای قزوینی، مرحوم حاج آقای حسن زاده، مرحوم آقای شعرانی و سایر علماء را در صفحهای [در فدکیه] گذاشتهاندر اینکه واقعیت لیلة القدر یک امر ملکوتی محیط بر زمانها و مکانها است. اصلاً ریختش به این صورت است. و هر سالی یک شعاعی از آن، یک جلوهای از آن، به تعبیر مسامحهای یک فردی از آن در عالم ناسوت و در عالم حرکت زمینی و ماه ظهور میکند. اینها مطالب درستی است. یعنی اگر ما اینها را درست درک نکنیم، بعداً در ارتباط رواياتِ با این دچار مشکل میشویم. ولی گاهی وقتی این مطالب عالی را نگاه میکنیم، برای اینکه صورت مسأله را پاک کنیم میگوییم لیلة القدر این است که وقتی مردم جمع شدند و به آن نور ملکوتی توجه کردند -«انا انزلناه عمودٌ من نور»- لیلة القدر هم به آنها توجه میکند. حالا هر کجا میخواهند باشند. آن حقیقت ملکوتی در این مجلس، در این شب، در این امکنه و در این زمان برای اینها ظهور دارد. او که محدود در زمان نیست. او اینجا ظهور میکند. اینها مطالب خیلی لطیف و درستی است. چقدر شواهد دارد.

بعضی مطالب را حاج آقا با بیان خودشان مکرر میفرمودند. یکی همین حدیث بود که در کتب آمده است. اینکه علامت لیلة القدر این است که هوا در آن شب، نه سرد است و نه گرم است. حاج آقا تأکید داشتند. اعتدال هوا در لیلة القدر. خود حدیث یک لحن اشاره گونه دارد که من میخواهم یک چیزی بگویم. و الا لیلة القدر در زمستانها یخ بندان هم شده است. کل دهه آخر ممکن است یخبندان باشد. یا ممکن است در تابستان گرم باشد. این یعنی چه که علامتش این است؟ آن هم با تأکیدی که حاج آقا داشتند. علامت لیلة القدر این است که هوا در آن شب حالت اعتدال پیدا میکند. و سائر چیزها که روز و شبش هم مثل هم میشود.

منظور اینکه دامنه واقعیتِ لیلة القدر خیلی وسیع است. هر چه روی رواياتش تأمل کنید عظمت آن و اسراری که در آن هست را بیشتر متوجه میشوید که چه دم و دستگاهی دارد. اینها مطالب درستی است. تا حالا هم ما اصلاً وارد آن نشدهایم. ولی این مطالب عالی سبب میشود که گاهی اقناع کاذب برای اذهانی پیش بیاید که الآن محل بحث ما است. خُب این منافاتی ندارد که آن حرکت هست و این

توجه آن را می‌آوردر این که خود نظام حرکات عالم فیزیکی و ناسوت که خداوند متعال قرار داده، قطع‌های زمانی مستقل از انسان‌ها، مستقل از نفوسی که به اینجا آمده‌اند باشد! بلکه آن هم نظم دارد. یعنی فقط ما انسان‌ها نیستیم که با نفوس خود به آن نور ملکوتی توجه کنیم که الآن برای ما افاضه می‌کند و اشراق می‌کند.

اعزّه زحمت کشیده‌اند یک صفحه ممتّعی از روایات را [در فدکیه] گذاشته‌اند در این‌که لیلة القدر همیشه بوده است؛ از روز اول خلقت بوده است. خُب در زمانی‌که هنوز انسان آفریده نشده بود، لیلة القدر بوده، خُب این یعنی چه؟ یعنی پس آن حقیقت ملکوتی ارتباطش فقط با نفوس انسانی نیست تا شما این‌گونه بگویید. نفس کلی این عالم، مجموع این عالم ناسوتی هم با آن لیلة القدر ارتباط دارد. ظهور آن در یک زمان خاصی برای خودش است. ولذا است که در روایات برای زمان این جایی وقایعی ذکر می‌شود. نزول ملائکه فقط در صُقع نفوس صاحب توجه به لیلة القدر نیست. نزول ملائکه در همین زمان است برای تقدیر سال، برای نفس قدسی ولی امر که همیشه محیط به لیلة القدر و عوالم دیگر است. شب زمانی اینجا باید باشد، آن شب است که برای ولی امر هم زمان خاص نزول ملائکه است. نه این‌که صرفاً یک امر ملکوتی باشد. بنابراین ما باید صورت مسأله را حل کنیم. ما باید لیلة القدر را در همین حرکات به همان نحوی که از اول بوده سر برسانیم.

شاگرد: عرض بنده این نبود که صرفاً ملکوتی ببینیم، عرضم این بود که تکوینِ آن تکوینی متغیر باشد. حالت شناوری داشته باشد. مثل اموری در این عالم که خداوند متعال تکوینش را معلق بر یک اتفاق دیگری می‌کند.

استاد: این هم یک نظریه‌ای است. دو جور بیان شده است. یک جور آن منسوب به ابوحنیفه است؛ او گفته لیلة القدر در کل سال دور می‌زند. شاید حاج آقا جواب‌ش را می‌دادند که پس «شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ» [1] چه می‌شود؟! یعنی شهر مبارک هم در سال دور می‌زند؟! آیا منظورش سال شمسی بوده یا قمری؟! معلوم نیست. بعید است که منظورش سال شمسی باشد. می خواسته بگوید در طول سال معین نیست. شاهدش هم این است؛ شاید مرحوم سید هم در اقبال دارند که بعضی‌ها کل سال را احیاء می‌گرفتند تا لیلة القدر را درک کنند. چون می‌گفتند لیلة القدر در تمام سال مخفی است. این یک قول است.

قول دیگر این است که لیلة القدر در ماه مبارک است؛ اما تکوینا یک شب معین نیست. به آن شرائط وجود ولی امر مربوط می‌شود که ملائکه بر او نازل می‌شوند و شرائط کل عالم. ولذا هیچ مانعی ندارد که در یک سال لیلة القدر در شب بیست و سوم باشد، در یک سال دیگر شب بیست‌ویکم باشد. این هم یک نظر است. در کتاب‌ها هست. فلاسفه و حکمائی که معروف هستند، یادم می‌آید در کتاب هایشان اشاره به آن را دیده‌ام. ولی همه این مطالبی که شما می‌فرمایید باز نمی‌تواند صورت مسأله بحث ما را پاک کند. چرا؟ چون خلاصه شما می‌خواهید بگویید متغیر است. خیلی خُب، متغیر باشد اما در سال معیّن هم متغیر است؟ یا یک شب است؟

شاگرد: عرض من براساس رؤیت است. یعنی خداوند متعال براساس آن چیزی که قابل رؤیت برای مردم است، شب قدر را در آن سال مقرر بفرماید.

استاد: خُب پس چرا می‌گویید قضا کنید؟! اگر بعداً دیدید و یا استصحاب کردید، خداوند متعال شب قدر را جلو یا عقب می‌آورد؟! ارتکاز به این صورت است؟! پس چرا امام فرمودند در چهار شب احتیاط کن. یعنی این جور نیست که اگر برای ما ثابت نشد، خداوند متعال شب قدر را عقب و جلو ببرد. این خلاف آن ارتکاز کل متشرعه است در این‌که موضوع وجوب، شهر است، و شهر رمضان یک واقعیت و موضوع ثبوتی‌ای دارد که محضا تشریعی نیست. برخی آن را در فضای تشریع برده‌اند ولی به‌گونه‌ای‌که ما مباحثه کردیم به گمانم نیازی نیست. همه احکام بر موضوع ثبوتی بار می‌شود.

در مانحن فیه حرفهای دیگری هم هست. من مقدمه آن را میگویم. عرض من این شد: من که دحو الارض میگویم، باید مسیری طی بشود تا مطالبی که شما میفرمایید، گاهی دلالت بر غموض مطلب دارد که باید چند گزینه را درک کنیم. خیلی از این فرمایشات آقایان به این صورت است که لوازم یک گزینه دیگر را بهعنوان اشکال به گزینه دیگر میآورند. درحالیکه نمیتوانیم بگوییم چون آن جا به این صورت است، پس حرف آنها از لوازم فاسده این گزینه است! شما وقتی یک گزینه را انتخاب کردید باید طبق لوازم خودش جلو بروید. نه اینکه مفاسد یک فضای دیگر را به اینجا بیاورید.

---

[1] البقره ۱۸۵

بازبینی #2
ایجاد شده 26 ژانویه 2026 14:13:26 توسط ... .
به روزرسانی شده 26 ژانویه 2026 14:53:38 توسط ... .